

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetéseket és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztösy P. kereskedésében.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordai utca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. Délyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztösy Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglner (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zóbing-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyiltár sora 20 kr.

Megyei köztörvényhatóság.

quantum vertice ad auras
Aethereas, tantum radice ad tartara tendit.
III.

Sokkal, igen sokkal tartozunk a „Magyar Politika” komoly hangján úgy a köztörvényhatóságok hivatalnokait, valamint a bíróságok eljárását illetőleg idei 12-ik számában elmondottakért. A haza és nemzet fennállását és virágzását célzó törekvésnek tekintjük azokat, melyek egyszersmind arra is alkalmat nyújtanak a gondolkodó hazafinak, hogy fejtsse a hiányokat, elsorolja a mulasztásokat, melyek a köz érdekében a kormányt célszerű intézkedésekre sarkalhatják.

Oly állam, mely most éli az átalakulás korszakát, hol a böles vezérek naponta azon vannak, hogyan emeljék az európai kulturállamok mentől magasabb fokára a magán és büntető törvények korszerű újjáöntése által, oly állam, mely a viszonyoknak, újabb szükségeknek és korszerű törvényeknek megfelelő munkaerőket most neveli nagy részben, mert az 1848 előttié, ha csak nem volt kenyértudományuk, már kivénhedtek, 50—60 éves korukba, ha meg is tanulnak a foliántokra menő törvénygyűjteményeket és munkákat, a megfelelő munkásságot igénylő törvénybírói teendő elvégzésére aligha ajánkozhatnak. Évről évre új munkaerőket kell a bírói körbe bevonnani.

Ezért nálunk a bírák elmozdíthatatlansága csak egy bizonyos határidő múltán lesz teljesen és a közügy hasznára alkalmazható.

Hazánkban a Bach-korszak alatt a magyar hivatalra fel nem vétetett s némelyike, ha felvétetett volna is, nem szolgált; ennél fogva az 1861-ik év beálltával, a midőn a megyéken a bíróságok szerveztettek, kevesen valának olyanok, kik az állami igazságszolgáltatás igényeinek megfeleltek.

Ezek közül is a hamar bekövetkezett Nádasdy-Reichensteinféle kormány alatt igen kevesen maradtak alkalmazásban, miért azután a hatalom kénytelen vala sok mindenféle egyént alkalmazni, csak hogy a szám kiteljen. Némelyekből a gyakorlat és idő jó dolgozó egyéneket képezett. A törvényszékeknél majd mindenütt 8, 10, 12 bíró működött, sok kéz sokat bír, s így rendszerint minden törvényszéknél egy-két szakképes bíró lévén, haladott a munka, míg az erőket megint el nem lankasztá a 4-ik vagy 5-ik szervezési hír. Hire futott, hogy a bírói személyzet apasztatni fog, azonnal fele se dolgozott a bírának, gyűlt hatalmasan a restantia. Bekövetkezett a kétszeres fizetés mellett, ugyan a megvált személyzetből az újraszervezés. A pesti körök valamint most, ugy akkor sem ismerték az egyéneket, itéltek a papirosról, mely oly sokat megtűrt, s neveztek ki bírót, törvényben nem jártas, a bírói munkásságot s qualificatiót megbírálni nem tudó, nagybárára oly érdekeltek ajánlatára, a kik a bírónál minden egyebet kerestek, csak bírói képességet s a bírói magasabb képzettség színvonalára való felemelkedést nem. Ezért szerencsés sok olyan törvényszék, melyhez 6, 8 vagy több bíró közt egy-két munkaképes bíró is jutott az előbbi 8, 10, sőt 12 collegájuk által munkába vett perhalmaz feldolgozására. Ezek látják, hogy többi collegáik (velők hasonló rangban és fizetésben) a szervezési időkből hátramaradt munkahalmaz közt saját teendőik vezérfonalát is eltéveszték, ők is legtöbbszörre a mindennapi elvégzik; a multa nem gondolnak; kevesen vannak, kik gyenge

társaiknál többet dolgoznak, különösen december haváig, a mely hónap végével a kimutatásoknak kell munkába vétetni.

A míg a királyi táblai elnök közvetlen felügyelete alatt állottak a törvényszékek, míg a törvényszéki elnökök, mint kiegészítő tagjai a megyei bizottmányi gyűléseknek, a létezett szervezetnél fogva a megyei gyűléseken a törvényszékek munkássága eredményéről számoltak, érdeklődött a közelben levő bíró, a közvélemény nyilvánulása iránt; ma már az 1871-dik év végén eszközölt szervezés után a központosítás elvénél fogva a fegyelem vékony czérna szála Pestre nyulik fel, onnan megrántani vajmi késő és bajos; nem marad egyéb hátra, minthogy az illető szakminiszterium meggyőződve az ajánlatok alapján tett szervezés hiányairól, meggyőződve a különböző érdekekből teremtett megyesi és segesvári, abrudbányai stb. egyik háromszéki és egyik csikszéki és a hátszegi törvényszékek szükségfelettségéről, ezeket beszüntetve, a tökéletesen bírói képzettségű komoly férfiakat, a meghagyandó s még újonnan felállítandó erszébthvárosi és szászrégeni törvényszékekhez beosztva, a számeletl maradékokat pedig a hátrálékok tömeges feldolgozására alkalmazva, mindeneket a királyi táblai elnökség ellenőrzése alá tegyen, míg rendes folyamathoz és hátráléktól ment állapotba jut minden törvényszék, a mikor is beszüntethető lenne az ellenőrzés, s a járásbírókhoz kioszthatók az alkalmazandók.

A járásbírók sok teendővel vannak tulterhelve, de ha az ezek köréhez nem tartozó eddig századokon át a járásszolgabírók által, a nép, a közrendészet és a gyors igazságszolgáltatás érdekében vezetett és vezetni kellett kihágási esetek ellátásától megmentetnek, különösen ha a bíró nem bureauarátnak, hanem hazafinak tekintni magát s akkor és annyit dolgozik, a mikor és mennyi teendője van s a kényelmet nem vadássza; ha nemcsak a fegyelmi kereset kikerülése, hanem a jó közvélemény kinyeréseért és azért dolgozik, mert egy alkotmányos államban gyors és épen azon alapon olcsó igazságszolgáltatás a fő és mindenekeftti. Egy-két (megnevezhetném) járásbíró kivételével, annyi a személyzet már jelenleg is, hogy a tömegesen kinevezett jegyzők és aljegyzőkre aligha csak azért nincsen szükség, hogy a jól fizetett bírák mellett dolgozva, drága áron gyakorlatot szerezzenek, a mit ily uton elérni a sok teendővel költségekkel terhelt államban s adófizetőknek aligha fekszik érdekében.

A czikkeimben elmondottakból is kitűnik, hogy a szervezések végrehajtásában van a hiány, a melyen állami és kormányérdek ugy javítani, hogy minden pártszínezetű munkaképes erő észélyesen és az állam érdekének megfelelően ugy alkalmaztassék és használtassék fel, hogy mindenki csak ott emeljen és annyi terít, a mennyit megbir s a jutalmat és kitüntetést is ezekhez mérten élvezhesse, adja az állam.

Ennyivel tartozunk az igazságnak.

Legujabb táviratok.

London, febr. 12. A parlament elé terjesztett s Oroszországgal folytatott hivatalos levelezés az oct. 17-től jan. 31-ig terjedő időközre szól. Gortsohalk legutóbbi sürgönye ezeket mondja: Oroszország nem utasítja vissza az Angolország által megszabandó de marcationalis vonalat.

Páris, febr. 12. A Havas-ügynökség szerint a spanyol király és a kir. család ma reggel utaztak el Madridból.

Bécs, febr. 12. Adalbert porosz herceg Karolina Augustza császárné temetésére ide érkezett.

London, febr. 12. A „Talisman” liverpooli gőzös Braziliából jöve, hamburgi útjában, kávéval és dohánynyal megterhelten elmerült; ez alkalommal 12 ember veszté el életét.

Berlin, febr. 12. A „Prov. Corr.” megengedi, hogy a Wagener vadaskodása feletti vizsgálatnál az összes hivatalnoki kar becsületéről van szó. A kormány terjedelmesebb nyilatkozatok által fogja megnyugtanni az országot, és reméli, hogy egyetértésre jutand az országos képvisellel.

Strassburg, febr. 12. A rendőrség itt egy főbizottmányát fedezte fel a párisi bizottmányak, mely feladatául tüzte ki: elsassi gyermekeket elcsábítani és Franciaországban neveltetni. Ez ügybe ismeretes személyek is vannak beavatva. Laporta hajdani ügyvéd, mint egy közelebről megjelent német ellenes gunyirat szerzője elfogott.

Bécs, febr. 12. A pénzügyi bizottság mai ülésében Schwarz főigazgató kimerítő részleteket adott a világiállítási munkálatok költségeiről és állásáról. Az oktatásügyi bizottság az egyetemi hatóságok szervezésének kérdését tárgyalván, elveté Fuxnak azon indítványát, hogy a kancellári hivatal megszüntessék.

Serajevo, febr. 12. Assim bassa egyezkedést hozott létre Montenegróval; a viszonyok ismét rendes kerékvágásukba jutottak.

Róma, febr. 11. A kamra ma Pescatore azon indítványát tárgyalá, mely a bank leszámítolást korlátozni akarja.

mondásának híre itt azon reményt ébreszté, hogy Spanyolországban a köztársaság kikiáltatni és Cuba felszabadíttatni fog. — Aspinwalban egy borzasztó zivatar nagy károkat okozott a hajókban, raktárakban és árucikkekben.

Tisza Lajos közl. min. beszéde

a képviselőház febr. 11-ki ülésében.

Mielőtt a t. ház a közmunka- és közlekedési ministerium költségvetésének tárgyalására térne át, engedje meg, hogy a nélkül, hogy ezuttal egyes részletekbe bocsátkoznám, általánosságban közlekedési eszközeink fejlődéséről, jelen állásáról, és azokról, mik e téren szerény, de meggondolt véleményem szerint a teendők, egy pár szót szólhassak, (Halljuk! Halljuk!)

T. képviselőház! Midőn 1867-ben a magyar kormány kineveztetett, — ha szabad egy hasonlattal élnem — olyforma helyzetben volt a törvényhozás és a kormány, mint a nagykorú lett árva, ki tutori kezekből az apai vagyontátvevén, oly sok és sürgetős teendőt lát maga előtt, hogy azt sem tudja, hogy hol kezdje: az ősi házat fedesse-e újra vagy gazdasági épületeit hozza-e elsőbrendbe, az elparajásodott kúriát gyomláltassa-e, avagy a szomszédok által elszántott barázdáját tereltesse-e vissza.

Ha ily helyzetben volt általában a kormány, legnehezebb volt talán épen a közlekedési ministeriumnak helyzete: ő vett a multból legkevesébe használható adatot át. Vasuti politikánk nem az országból és nem annak érdekében intézettek; a vízépitészet terén, ha talán az egy tiszaszabályozási munkálatokat kivésem, alig történt valami általában az országnak vizszerkezte, folyóinknak vízképessége, sebessége, fölhasználhatósága ismerve nem volt, ez irányban addig misem történt. Mindazon szép és nagy eszmék, a melyeket annak idejében Széchenyi István megpendített, mostoha kezek közt elsatnyultak, s tán nem tévedek, ha azt mondom, hogy mindaz, a mi régibb időben a közlekedés érdekében történt, az utkaparásban és kavicsbordásban határozódott s mig minden más irányban: így a magas politikáról, a közigazgatásról, az igazságszolgáltatásról, már nemzeti jellemünkél fogva a régi traditiók és a gyakorlat folytán majd mindenkinek volt fogalma, sőt megállapodott nézete: addig ezen tároza teendőivel régebben vajmi kevesen foglalkoztak nálunk tüzet-

sen; szakértők pedig csak igen csekély számmal voltak találhatók. Ily körülmények közt kezdette meg a közlekedési ministerium a szervezés nagy munkáját, és még távolról sem fejezte azt be, midőn minden oldalról ostromoltatott vasutak tervei-vel, engedélyek kérésével, még pedig az ostromlók részéről nyújtandó minden áldozathozatal nélkül; mert hiszen akkor mindenki az államtól várt mindent. Általában az önkéntes, az áldozatkészség fogalma hiányzott azon időben a hazában. De tovább megyek. Magának a nemzetnek rég táplált óhajtsái voltak, hogy ne mondjam, a mostoha időkből tett fogadalmi, melyeket beváltani mintegy erkölcsi kötelezettség volt. Ilyenek voltak, hogy többet ne említek, Kolozsvárnak és általában az ország szélső keleti pontjainak a fővárossal, a magyar tengerpartnak a fővárossal vasuti kapcsolatba hozatala; majd a már vasut által az országhoz kapcsolandott tengerpartnak kényelmes kikötő kellett. Nem nézhettük, hogy fővárosunk továbbá is ki legyen téve az árvíz veszélyeinek, a Dunaszabályozására részletes és költséges terv készült, s valósítása elrendeltetett a ház által. És így ment ez fokról fokra rohamosan tovább; a teendők halmaza árasztotta el a közlekedési ministeriumot napról napra mindinkább. Hogy ily körülmények között, t. ház! hiba, mulasztás, tévedés történt, ez, azt hiszem, megfogható. Más államokban, melyek a fokozatos fejlődés előnyében részesültek, csak hosszú évek során keletkezett volna mindaz, a mi nálunk rohamosan állott elő.

Hallottam azon panaszt, illetőleg azon szemrehányást emeltetni itt e házban a kormány ellen: hogy de hát miért nem állott ellen a kormány ezen pressiónak. Én azt merem mondani, hogy ez a nemzet, a közvélemény részéről gyakorolt oly képes semmi tekintet nélkül, elletlenül általában senki én azt hiszem, talán nem is lett volna üdvös az országra nézve, ha azért, hogy a dolgok pontosabban teljesülhessenek; ha azért, hogy minden csekélyebb hiba és mulasztás elkerültessek, annak, a mi történt, ma tán csak $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{10}$ részét sikerült volna effectuálnunk. Ne feledjük, hogy mi 300 éven át aludtunk; ne feledjük, hogy midőn a fejlődés e téren szomszédainkál a legelevényebben jelentkezett, nemzetünk 20 éven át tetszhalott volt. A mulasztást, mely ez időben elkövetetett, utól kell érniünk, és ez irányban igyekezve a részletekben talán igen sokszor hibázni fogunk. Itt vesztetni való időnk nincsen és ha valamely téren, ugy ép a közlekedési eszközök és gyümölcsöző beruházások előállításánál áll az, hogy a mit a kedvező pillanatban elmulasztunk, azt egy örökkévalóság sem hozza vissza többé. Ha egyszer észak-nyugoti és délkeleti szomszédaink kereskedelme egymásnak kezét nyújtott az országon kívül: többé sohasem fogjuk azt országon keresztül vezetni. Igaz, mindaz, mit e téren létesítettünk, nem ingyen történt. Volt alkalmunk a lefolyt hosszabb vita alatt hallani, hogy az államnak mennyi áldozatába került ez, hogy ennek folytán deficitünk van, a mi nagyon természetes, midőn — mint már előttem is előadatott — csak magára a közlekedési tároczára vonatkozólag egy oly alapra, mely effectív pénzben 68 milliót jövedelmezett, fedezetkép 104 millió értékű munkát utaltunk; midőn egy más alapra, a mely effectív csak 24 milliót jövedelmezett, fedezetként utaltunk 25 milliót. Ily körülmények között természetes, hogy deficitnek kellett mutatkozni, hogy e deficit az állam-pénztárra nehezedik és hogy, mint itt mondan hallottam, az állam ennek folytán beteg. Ezt megengedem és beismerem, hogy a bajt gyógyítani kell, de vigyázzunk, hogy a gyógyítás rosszabb ne legyen a betegségnél.

Én, t. ház, soha sem fogok elfelejteni egy mondatot, melyet még a 40-es években hallottam, midőn mint akkor gyermek-ember Pestvármegyének gyűléstermébe befurakoztam. Épen Deák Ferencz igen t. képviselőtársam beszélt, — megvallom, már nem tudnám megmondani, mely tárgyban; de megragadta figyelmemet egy mondása, mely így hangzott: „minden nyavalya közt legnagyobb nyavalya a halál.” Már pedig, t. ház, arról meg vagyok győződve, hogy azon nemzet, mely ma a gyümölcsöző beruházások terén megáll: az rövid időn meghal; a felett összezsap az ár, az el-

marad, az többé mint faktor nem számít a 19-ik században a nemzetek közt.

Belátom én azt, t. ház! igenis, hogy gazdálkodni kell; belátom a helyzet nehézségét és pedig annyira belátom, hogy a költségvetési vita kezdetén általában kérdésesnek tűnt fel előttem, ha vajjon tanácsos lesz-e az elköltött és még elköltendő milliók incarnatiójának — a közlekedési miniszternek — általában szót emelni; azonban egy igen nagy haszna volt a költségvetés általános tárgyalásának, és ez az, hogy azon lidércz-nyomás, mely a helyzet fel nem ismertetése folytán általában a kedélyekre nehezedett, elenyészelt, a helyzet tisztázott, és ma pénzügyi helyzetünkben csak az nem lát tisztán, a ki nem akar; és talán nem csodálom, ha úgy veszem ki ma a hangulatot a t. házban és a közvéleményben, hogy nekünk igenis vigyáznunk kell és magunknak többé szeszélyeket — legyenek azok bármily üdvösek és kellemesek — megengednünk nem szabad: de azon nagy munkában, melyet gyümölcsöző beruházásokra megindítottunk, végkép megállni lehetetlen.

Igenis t. ház! belátom én szükségét annak, hogy gazdálkodjunk. De a gazdálkodásnak szerintem két módja van. Az egyik negatív, a másik pozitív. Én azt állítom, hogy az államnak főleg az utóbbit kell megragadnia. Vagy volna-e valaki, ki a gazdának, mert nincs vetőmagva és nincs a Wertheim-cassában fekvő pénze, melyen azt vegye, azt tanácsolná, hogy vető magot ne szerezzen, hanem szántóföldjeit hagyja parlagon. A gazdálkodásnak, t. ház! a közlekedési tárczát illetőleg főleg egy igen fontos módja van, és ez az: oda hatni, hogy már meglévő beruházásaink jövedelmezők is legyenek és jövedelmező lehessenek. Ezt tartom én, t. ház, főleg a közl. miniszter feladatának ezt észlelni, ezt szemmel tartani és idehatni. És itt legelőször is bátor lesznek vasutainkról szólni. (Halljuk!)

Tudvalevő dolog, hogy ma ezek, kivált engedélyezett társulati vasutaink, igen kis mérvben felelnek meg jövedelmezőség szempontjából a várakozásnak. De kezdem először is államvasutainkon. (Halljuk!) Államvasutainknak egy része mely már oly jövedelmező, hogy az országban legtöbb jövedelmet élvező vasutal egyenarányu. Nevezetesen a pest-salgótarjáni vonal az osztrák állam vaspályával majdnem egyenlő brutto-jövedelmezt hajt össze; északi hálózatunk brutto-jövedelme pedig körülbelül egyenlő a tiszai vaspályá brutto-jövedelmével. Hogy nem áll ugyanolyan arányban a netto-jövedelemre nézve a tiszai vaspályával, az nagyon természetes. Természetes először, mert míg a tiszai pálya egy könnyű síkpálya, addig a magyar államvaspályá egy része nehéz hegyi pálya. A tiszai vaspályán az államvaspályák sokkal több vonattal tud annyit brutto jövedelmet behozni, mint a tiszai pálya, a mi az üzleti költségeket igen növeszti.

Különös figyelmem tárgyává tettem az állam-pályák kezelését és üzleti berendezését, és erre nézve hivatva is éreztem magamat, némely változtatásokat behozni. Már itt említenem kell, hogy a

TÁRCZA.

Utazás a föld körül 80 nap alatt.

II.

Ezalatt a „Carnatic” Yokohoma felé vitorlázik, és Passepartout azon van; ópiumtasságából elég korán ébredt még föl, hogy a kikötő felé nézessen sulyos lábával és az elindulófélben lévő hajóra még jókor beszállhatott. Nagy szerencse volt ez rá nézve, mert bár, midőn Yokohomába ért s egy napig éhezett, másik napon pedig vékony étel mellett egy gimnasztikus társaságban működött közre, mégis harmadnap gazdájára lett. Fixre is várakozott az angol konzulnál az oly soká várt elfogató parancs, csak hogy most már minden értékét elvesztette, mert Phileas Fogg nem volt többé angol földön. Minden más ember Fix helyébe dühből kiszakította volna haját, ez azonban, egy kitanult spicizli, tisztán átlátta tolvajának sötét terveit, kinek, úgy hívé, mégis csak elsőrangú gazembernek kell lennie, ha azért, hogy a rendőrséget tév-utra vezesse, az egész világot körüljárja. De az igazság szeme őrködik, s Fix a rendőr, előbb-utóbb nyakon csipi a tettest. Fogg mint hallá, Angolországba készül utazni, jól! Fix eventul mindenképen segélyére lesz, mint ereklyét úgy fogja őrizni és ápolni, a nélkül, hogy morogjon, Passepartout-tól el is vereti magát, San-Franciskóban az utazó quartett ugyanis decz. 3-án szerencsésen átkelt a csendes oceánra — fölfogja majd az ütéseket, melyeket egy goromba amerikai vélt tolvajának szánt, de mégsem fogja elkerülhetni amaz akadályokat, melyek a pacific-railroadon föltartóztatják majd az utazókat.

„En visszatérendek Amerikába”, mondá Phileas Fogg, deczember 3-án 6 órakor este helyet foglalván a San-Franciskótól New-Yorkig vivő vonatban. Már első nap három órát vesztett a vonat: egy bival csorda, mely végtelen fekete se-regben a sinek elé helyezkedett, elálta a mozdony útját. A mormon város mellett pedig szintén tetemes idővesztéséget szenvedett egy mormon hívő

száraz számokban ezen változtatások megtakarításokat a multtal szemben alig eredményeznek, de mégis tetemes gazdálkodást látok én az új berendezésben, mert ez által a magyar államvaspályák kezelése sokkal elevebb lett. A magyar államvaspályáknak ma egyenes tariff-összeköttetések vannak az északi és a nyugoti kereskedelmi piacokig, és én megvagyok győződve, hogy ha ezen arányban, a mint most kezelésük elevebbé fokozódott ez tovább megy, ha általában pályáink és összeköttetések ismertebbek lesznek: a magyar északi vasut be fogja hozni azon jövedelmet, melylyel a befektetett tőke busásan lesz kamatozóvá, mert általában egy pálya kezelésénél nem abban látom a főszűl, bár itt is a gazdálkodást helyesnek és kívánatosnak tartom, hogy 1—2 mértéknél, vagy fogalmazóval több vagy kevesebb van-e, de igen látom a helyes és célszerű vezetést.

A mi már most a társulati pályákat illeti, ezek csekély jövedelmezőségének, mellőzve azt, hogy még alig 1—1½ év óta vannak forgalomban, igen sok okai vannak, a melyeket lassankint, alapos észlelés útján lehetend részben orvosolni.

Az első teendő, t. ház, ennél fogva: az igazgatás és kezelés ocsóvá tétele. Ennek van egy titka, a melyet Franciaországban már föltaláltak, és ez: az igen rövid pályák fusionalása, mert természetes, hogy 8—10 mértöldnyi pályák csak alig képesek az igazgatás költségeit fedezni. A másik az: őrködni az állampénztár érdekében a fölött, hogy az üzleti számlában oda nem tartozó tételek föl ne számítottassanak. Ennek szükségét belátta a törvényhozás már 1871-ben, midőn a kamatbiztosítéki számvévséget megalkotta. Ez intézmény, mely jóformán csak most kezd szárnyra kelni, már is tetemes eredményeket mutathat fel. Azonban ki kell nyilatkoztatnom, hogy jelen szervezetében, jelen létszámában csak csekély mértékben lesz képes a rá háromtö munkának megfelelni. Ma ugyanis 4 számtanácsosból áll az elnökön kívül ez intézmény létszáma, és a gyakorlat ma már bebizonyította, hogy a legszorgalmasabb munkálkodás mellett 2 egyén egy év alatt 100 usque 110 éves mértöldnek számadásait nem képes elvégezni. Ha ez egyik faktort összevetjük vasutaink mértöld-számával, nem kell sokáig bizonyítgatnom, hogy a személyzet jelen létszáma és a folyó munka mellett csak lassan lehet várni az eddig hátralékba fűgyült számadásoknak átvizsgálását; mert ezen számvévség feladata minden évnegyedes kamatbiztosítéki költség-előirányzatot átnézni, és már magát e költség-előirányzatot helyesbíteni és ennek alapján később az évnegyedes leszámításokat is eszközölni. Mondom: a számvévség jelenleg csak igen má is már közel 600,000 frtra megy azon összeg, melyet a kamatok és kamatok kamatainak felszámításai az eddig engedély-okmányyszerűleg eszközölt föltételek által az állampénztár számára meg-gazdálkodni eegített.

Továbbá oda kell hatni, t. ház, hogy a közlekedő vonatok teljesen kihasználtságának, hogy azok üresen ne járjanak és itt a legnagyobb szí-

kedvéért kit hitesse kikergetett a hívők államából. „Es hány bitvesse van?” kérdé érdeklődve tőle Fogg. „Egy, uram! — szolt kezeit összekucsolva a mormón, — s az is több volt az elégnél!” Fort Halleck mellett ujra föltartóztatás. A Medicine Bow-on átvézető hid meg volt rongálva, s életveszély nélkül át nem mehetett rajta a vonat. Csak suhan-el fölötte a legnagyobb gyorsasággal, határozta el a bátor utazók tanácsa. És a gőzparipa egy óra alatt száz mértöldnyit villámszerű gyorsasággal sietett el a törékeny építmény fölött, mely azonnal menydörgő zajjal omlott össze utána. Alig, hogy e kicsinyiséget észrevette Fogg, már más körülmény költötte le figyelmét. Ugy vélte, hogy Proctor ezredes, kivel San-Franciskóban beszállás közben hajba kapott, szintén ott volt az utazók között. Nem csalódott. Egy pacific vasuti kocsi szükség esetén párbaj színhelye is lehet. A kocsi lakói szivesen átengedték, és Jonh Bull és Brother Jonathan egymással szemközt állanak, mindegyiknek hatsövű revolver kezében. Egyszerre csak lövetek hallatszanak, de nem a párbaj-kocsiban, hanem egy másik kocsiból, melynek utazói egy vad indian csoport megtámadása ellen védik magukat.

A két küzdő fél elfelejtve viszályukat, segítségre siet, de ha a vonatot meg nem állítják, ki nem mehetnek a kocsiból, a mozdonyvezető pedig már agyon van löve, és visszatartatlanul dübörög a vonat a fekete éjen és lakatlan pusztaságon keresztül, saját veszte elébe. Belül pedig a határos kocsiban foly a véréngző ütközet. Minden el van veszve, ha a vonatot nem sikerül megállítani. Egyszerre csak fölvián egy ötlet az ügyes Passepartoutban. A kocsi külső szélén végig mászkál egész a mozdonyig, s föloldja az összekötő láncot. A mozdony sívillva siet tovább a sötétségbe, a vonat azonban Halleck vára mellett megáll, melynek látásánál az indiánokat elfogja a félelem, és ijedve megfutamodnak három fogolylyal, kik között fájdalom! Passepartout is.

Phileas Foggnak most fontos elhatározások között kellett választania. Vagy tovább utazik, vagy a szegény inast keresi föl, vagy elveszti va-

gorral ellen kell tudni állani az egyes vidékek követeléseinek. Az mind hiába, addig, míg a forgalom és különösen az áruk forgalma nem növekszik úgy, hogy a vonatok teljesen kihasználtságának, addig több vonatoknak indítása egy napon nem engedhető meg. És itt meg kell vallanom, hogy e tekintetben nehéz az állásom a közönség kívánalmaival szemben.

A másik igen fontos tényező, t. ház, a vasutak árszabásai, illetőleg a tariffa-kérdés. Két áramlat van e tekintetben, t. ház, egyik az, mely általában a vasutakat csak mint üzletet tekintvén, minden oly ártéltel jogosultnak tart, mely a vasut jövedelmezőségét fokozza; a másik áramlat az, mely a vasutat csak eszköznek tartja a közgazdaságtal s kereskedelem érdekében, és ez a végtelékig megy a tariffa lenyomásában és igen sokszor magát azon czélt kockáztatja, melynek számára a vasutak léte-sítése kívánatos, mert ha egy vasutnak ártéltel oly mérvben nyomjuk le, hogy annak lehetetlenné válik jövedelmezővé is lenni, akkor más szóval megakasztjuk a vasutépítés tovább fejlődését, mert az állam nagy terhei mellett örökösben hozzá nem járulhat a vasutak kamatbiztosításához. Én t. ház, úgy fogom fel a dolgot, hogy akkor, midőn egy vasut helyesen berendezett üzlete és helyesen megállapított tariffái által képesítve van a vasutba fektetett tőkének 5 százalékat, továbbá a törlesztési és elhasználási hányadot, az üzleti és igazgatósi költségeket behozni: akkor igenis az államnak bizonyos fokig joga és kötelessége a közgazdaságtal s kereskedelem érdekében a tariffák emelését gátolni. De mindaddig, míg csak egy bizonyos magasabb tariffa által tétetik lehetővé egy vasutnak az, hogy megközelítse legalább a befektetett tőkék kamatainak behozatalát, mindaddig a tariffa kérdését — szerintem — csak nagyon óvatosan kell bolygatni, valamint másfelől tisztán csak jövedelmezőség szempontjából s vezetne czélhoz, ha hirtelenkedve elrendelnék, hogy vasutak magasabb ártéltelket használjanak, mert mellőzve azt, hogy általában, a hol egymással versenyző pályák már léteznek, ott mindig a verseny határozza meg a vasut jövedelmezősége szempontjánál is a tariffa magasságát; mellőzve azt, hogy még nem sikerült senkinek oly tariffa-rendszert megállapítani, mely a vasutvitelbér-szövetségben (Tariff-Verband), mint abszolút tétel megállhatott volna, mert igen sokszor ily Tariff-Verbandba beléphet egy vasut úgy, hogy sok áruhoz jut, mely neki 1/10 vagy 2/10 krt jövedelmez: de nem léphet be ha 4/10 krt követelne amaz áruktól, — e két körülményt mellőzve, egy teljesen önálló pályánál is igen sokszor oszlatkoznának a jövedelmezőség szempontjából, ha a tariffát a mellék körülmények tekintetbevétele nélkül megállapítják. A közönségnek az a czikk, mely bizonyos tarifától mellett 30—40 mldre is megleli piacát, és ott a máshonnan jövő árukkal konkurrálhat, mi által a vasut tetemes áruszállításokban részesül, mig hogy ha egy vagy két tized krral emeli a vasut szállítási díjait, akkor azon áru nem lesz képes versenyezni a más irányból ugyanazon piacra jövő hason árukkal.

gyonát, vagy meg ment egy emberéletet. „Hol-tan vagy elevenen megtalálom” kiált föl a nemes, gyorsan elhatározva magát s n vár órségéből huzsonöt önkénytest választván, az indiánokat üldözöbe veszi, a rendőre bizta azt, hogy Mrs Andáról gondoskodjék. Másnap 7 órakor reggel szerencsésen be van végezve az expedició, a derék visszaérkezik a megmentett inással, — de a vonat már rég elment. Phileas Fogg 20 órát vesztett s ezzel fogadását veszti.

Még marad halvány reménysugara: nem volna-e lehetséges még ma Omahát elérni? Az utazó társaság egy az amerikai rónakon szokásos járműt fogad egy szánfélélt, mely majd oly gyorsan mint a gőzhajó, hasítja át az elláthatlan jégmezőt. Szerencsére el is érnek egy órakor déliben Omahába, megtalálja ott a new-yorki gyorsvonatot, Fogg deczember 10-én 4 órakor este Chicagóba ér, 11 és ¼ órakor éjjel pedig New-Yorkba, a waggonból fiakkerbe veti magát, és néhány pillanat múlva az Európában menő gőzhajók kiálló helyén van, — de a gőzös már 45 perc előtt indult Liverpoolba.

Phileas Fogg azonban oly férfi, ki ügyét oly hamar fel nem adja. Mindenekelőtt vendéglőbe hajt, ott jól alszik, 7 órakor reggel másnap fölkel, kiszámítja, hogy a kikötőt visszaérkezési időpontig még 9 nap 15 óra és 35 perc fölött rendelkezik, azután elmegy a kikötő felé, egy magas gőzös kapitányára akad, 10,000 dollárt ígér neki, ha negyedmagával átvísi azonnal a tengeren, ide-számítva a spicizit is, és még ugyanaz reggel el-indulnak. A hajó kitűnő volt, és a szélesend daczára rendkívüli gyorsasággal vitorlázott. De 16-án kiderült, hogy a szénkészlet fogytán vannak. Mit tesz Fogg? 50,000 dolláron megveszi az egész hajót, és elrendeli, hogy a butorokkal és a szobák falaival fűtsenek be; 19-én már az árbocokat ejtik el és azzal fűtenek be. Végre 21-én egy órakor délután kiköt a hajó a liverpooli kikötőben. A mint Fogg kilép a hajóból, Fix hozzá lép e szavakkal: „A királynő nevében ön foglyom.” — Fogg három óra és 13 perc óta börtönben ül, egyszerre megnyílik az ajtó s Fix kétségbeesett arccal berohan:

Mondom, t. ház, hogy a legkényesebb dolgok egyike a tarifa kérdése.

(Vége köv.)

Külföldi hírek.

Madridból, 10-ről jelontük, a republicanusoknak egy gyűlésében elhatározottat, hogy azok beváró magatartást fognak követni, s csupán a köztársaság melletti békés manifestációkra szorítkozni.

Párisban Quinet Edgar Figueras- és Cas-telarnak egy Madridban 11-én déli 12 órakor fel-adott sürgönyét kapta, melyben az utóbb nevezettek közlik vele, hogy 11-én este a köztársaság ki fog hirdettetni.

New-Yorkból 10-ről távirják, az elnök Sheridan tábornokkal tanácskozott a Sóstó-város körüli legelőnyösebb katonai állás iránt. A csapatok parancsot kaptak, készen tartani magukat az Utah-ba elindulásra. Brigham Joung közlönyei annak párhíveit végső harcra bátorítják fel.

Az erdélyi muzeum-egylet 1873 februárius 20-án és eshetőleg 21-kén tartandó évi rendes közgyűlésének

Tárgysorozata.

1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Titkári jelentés az igazgató választmány 1872 évi működéséről. 3. Pénztárnoki jelentés a pénztár állásáról és a választmányilag megvizsgált pénztárszámadás előterjesztése. 4. Könyvtárnoki jelentés a könyvtár gyarapodásáról és állapotáról. 5. Jelentések a természeti táruk állapotáról. 6. Jelentés a régiség-és éremtár gyarapodásáról és állapotáról. 7. Bizottságok kinevezése a gyűjtemények ellenőrzésére és a levéltár és pénztár megvizsgálására, és ezekről jelentéstételre a jövő közgyűlésen. 8. A választmány kiegészítése a rendszeresen kilépő 4 tag helyébe új tagok választásával.* 9. Egyesek indítványai. 10. A választás eredménye kihirdetése. 11. Az 1873-ki költségvetés megállítása. 12. Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság kinevezése. 13. Tudományos felolvasás.

A mennyiben az e sorozatba foglalt tárgyak ellátására 20-án az idő nem talalna elég lenni, a közgyűlés 21-kén is folytatja tárgyalását.

Az egyesek indítványaira nézve figyelembe tartandó, hogy a közgyűlésen önálló indítványok csak úgy jöhetnek érdemleges tárgyalás alá, ha a közgyűlés előtt még oly jókor voltak az elnökség-nél bejelentve, hogy előzetes választmányi tárgyaláson átmehetnek.

A közgyűlés helyisége a városi képviselő közgyűlés terme, kezdete reggel 10 órakor.

*) A választmányból kilépő legrégebb 4 tag: Hintz György, dr. Kolozsvári Sándor, Sári László, Szabó Samuel.

az igazi tolvaj, kiált föl, három nap óta fogságban van, s Phileas szabad. Egy különvonat az utazókat Londonba hozza; mikor az utazók Euston Stationba, a vasut indóházába érnek, az óra 10-et és ¼-et üt. — Fogg tíz percczel elkéselt!

... A Reform-klub öt gentlemanje, mint előre összehozták, deczember 21-én a rendes whistpartienál találkozott.

„Az én részem a fogadásban, a 4000 fontot nem adnám 3999 fontért”, mondá Andren Stuart mosolyogva az órára mutatva, melyen 10 óra 35 perc volt jelezve.

És most mondá kis szünet mulva Sir Ralph itt van a 35-ik perc.

A whistet abahagyták. A játsszó e döntő pillanatban el nem titkolhattak bizonyos izgatottságot és türelmetlenül nézegettek az óra mutatójára, mely végzetes lépésekkel haladt el a másod-percek fölött. Nyílik az ajtó, s Phileas Fogg megjelen az ajtó közepén, nyugodt hangon szólván: „Itt vagyok, uraim!”

Mathematikai pontossággal minden átélit órát minden letűnt napot számított ki, és még is csalódott vagy legalább elfelejtette ama körülményt, hogy ő nyugatról keletre tehát a nap iránya ellenében utazik, s hogy ennél fogva a napok reá nézve annyiszor négy percczel rövidülnek meg, a hány fokot járt be ez irányban. A nap körülete 360 fokra oszlik; 4-szer 360 ad 1440 perccet, vagyis épen 24 órát, és e 24 órával hibázott Phileas Fogg számításában saját előnyére. Ő t. i. azt gondolta, hogy deczember 21-én van, mikor Londonban még csak 20-ikat irtak. Nyerni tehát mégis nyert igaz; hogy el is költötte egész betéltét, de ennek árán föl is fűdözte Mrs Andát, a legszorosabb értelemben a világ legelragadabb hölgyét, ki e sajátos emberbe fölig szerelmes lett, és még az öreg esztendő vége előtt sietett, hogy szerencsés férjévé tegye.

„És — így végzi a szelleműs Verne könyvét — ki ne merészelné ily díjért egy utazást a föld körül?”

P. L.

Az osztrák-magyar birodalom első általános hivatalnoki egyletének építészeti társulata Bécsben.

A gazdasági élet roppant emelkedése az utóbbi években az osztr.-magyar birodalomban kedvezőtlen, sőt épségesen nehéz csapásokat is vont maga után. Egy, és valóban a legérezhetőbb azok közt a lak-nyomor, a melyet a legtöbb, főleg azon városok lakói éreznek, a melyek a vasutak gyors kiépítése által az általános forgalomba sodortattak, és a hol a kereskedés és ipar rögtön emelkedése következtében oly hirtelen népszaporodás van, hogy a fokozott lakszükségnek az eddigi építkezési munkásság után nem lehet megfelelni.

A lakszükség ugyan már több építészeti társulatot hozott létre; azonban főleg a középosztály jogos követelményeinek mégsem lehet még megfelelni. A feunálló építészeti társulatok nem dolgoznak elegendő tökével. S a részvényekre alapított építészeti társulatok szervezetük s elégtelen összeköttetésük folytán képtelenek székelyükön kívül építészeti üzleteket eszközölni. A lakhiányon is csak tömeges építkezés és észszerű feltételek mellett, azok eladását illetőleg, lehet sikeresen segíteni.

Örömmel lehet tehát üdvözölni, hogy az első hivatalnoki egylet igazgató választmánya Bécsben, sok oldalról jött felszólítás következtében elhatározá egy új, nevezetes részvény tőkével rendelkező építészeti társulatot alapítani, a melynek kezelése független lesz ugyan a hivatalnoki egylettől, hanem az üzletek szerzésében és kivételében az osztr.-magyar birodalomban számos szilárd és derék közegei által ez egy-letnek fog elősegítettet. Miután a hivatalnoki egylet 25,000 tagot, 87 fiók vagy vidéki bizorttmányt s 800-nál több ügynököt számlál, a kik minden társadalmi osztályhoz tartoznak s az összes népséggel szoros összeköttetésben állnak, kétségtelen, hogy e tekintetből is az új építészeti társulat üzletei nagymérvűek leendnek, s vállalatának szerencsés sikert jósolhatni.

A hivatalnoki egylet az építkezési társulat érdekében már Bécsben, nevezetesebb vidéki városokban és fürdőhelyeken, előnyös feltételek mellett már földterületeket és üzleteket is szerzett, a melyek haszon nélkül fognak az építkezési társulat bir-tokába átmenni.

A szabályok 1 §-a szerint az építkezési társulat jogaihoz tartoznak különösen:

1. Fekvőségek haszonbérlete és szerzése, akár be vannak építve, akár nem.
2. Általában fekvőségek vásárlása és eladás, ez utóbbi évi törlesztés mellett is.
3. Építkezések kivétel, nevezetesen lakházaké városokban; fürdőhelyeken és másutt; aztán szállodák, gyárépületek, munkáslakok, mosó- és fürdőintézetek emelése saját és idegen költségre, valamint saját és idegen területre.
4. A társulat által szerzett vagy emelt épületek hasznos értékesítése, és pedig nem csak eladás, bérbe vagy haszonbérbeadás által, hanem saját kedli használat által is.
5. Pót- és átépítkezések.
6. Téglaárak, kőbányák szerzése és üzlete, valamint minden anyag kedli feldolgozása, a mennyiben ez a vállalat fejlődését elősegíti.

7. Mindenféle házak kezelése harmadik személyek számára.
8. Társulatok alapítása lakházak szerzése végett.
9. Hitel- és kölcsönök közvetítése kész és nem kész épületekre, valamint közvetítés épületek tulajdonosai, bérlői, vevői és eladói közt.

Lakházak építésére és azok eladására részletfizetések mellett, az életbiztosítási elvek alkalmazásával különös gondot fordítand a társulat. Az építészeti társulat kezelése szigorú üzleti és szolid elvek szerint történend, a mi iránt az alábirt czegek, s a hivatalnoki egylet szó-liditása kezességet nyújtanak,

Az aláírás ezen építészeti társulat részvényeire, a mi február hó második felében nyilánd meg, mindenkinek tehát ajánlható, a ki megtakarított pénzét biztosan és hasznosan akarja elhelyezni.

Az osztr.-magyar birodalom hivatalnoki egylete építkezési társulatának szabályait a m. cs. kir. belügyministerium 1872 november 24-én 17,327 sz. a. kelt elhatározásával jóváhagyta.

A társulat alapitókéje 10 millió frtot tesz, elosztva 50,000 drb., s az előmutatóra szóló 200 frtos részvényre, a mely 20 millió forintra emelhető.

Mihelyt az alakuló közgyűlésen a szabályok módosítására vonatkozó határozatok a törvényes jóváhagyást megnyerik, a most 200 frt. névértékre szóló részvények 100 frtra fognak átváltoztatni s ez által egyuttal alkalom fog a társulatnak nyújtani, hogy alapitókéjét 30 millió forintra emelhesse.

Az aláírás feltételek a közelebből kibocsátandó aláírás felhívás alkalmával fognak tudomásra hozatni.

Reitzes M.

Börzen- és Arbitrage-Maklerbank.

F e l h í v á s !

Az osztrák-magyar birodalom első általános hivatalnoki egylete t. cz. helyi bizottságaihoz, egyleti meghatalmazottaihoz, ügynökei-hez, egyleti orvosaihoz s összes tagjaihoz és biztosítottaihoz.

Az osztrák-magyar birodalom első ált. hivatalnoki egylete igazgató választmánya rég és sok oldalról nyilvánult óhajátásoknak engedve, az építészeti társulat alapításához kezdett — oly vállalathoz, a mely tekintettel a fennebbi közleményben hivatolt társulati szabályok 1 §-ra nemcsak az összes népség, hanem az összes hivatalnoki kar érdekében is fekszik. Az igazgató-választmány azon biztos reménnyel kezdett a vállalat kivételéhez, hogy azt az összes tagok és egyleti közegek, valamint az összes hivatalnoki kari s erélyesen fogják elősegíteni. Azért oly barátságos felhívást intézzünk hozzájuk, hogy ne csak a részvény aláírásban vegyenek részt, hanem az aláíráshoz járulást a legszélesebb körökben is terjesztieni sziveskedjenek.

A vállalat különös előnyösége és az azzal egybekötött szabadelvű aláírás feltételek, valamint az a körülmény is, hogy az építészeti társulat pénzüveletői a hivatalnoki egylet javára szolgálndnak s közérdekű céljaira alapított tőkéit gyarapítandják, elég indok arra nézve, hogy az aláírásit élénk tegyék.

Valamint a hivatalnoki egyletnek sikerült, csekély kezdetből magasra emelkedni, anyagi és humánus tekintetben figyelemre méltó sikert eszközölni, s az életbiztosítási intézetek közt első helyet elfoglalni — mert biztosított tőkéje már 16 millióra rug s szoliditása rég el van ismerve — épen ugy fog ez új építészeti társulat (ezt a vállalat alapelvei s a már szerzett üzletek után bizton várhatni,) minden irányban kielégítő eredményt felmutatni.

Bécs, február hó 1873.

Az osztrák-magyar első ált. hivatalnoki egylet igazgató-választmánya nevében.

Norwill Fellmann C. F. lovag,
elnök.

725 1-1

Mazal,
vezéri-gazgató.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvártt megjelent
és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (1.) Ös-, ó- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

121—*

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróa minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdekl fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,
szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

Egy hosszú öl tűzifa csak

15 frt.

683

helyt Kolozsvártt

27—*

Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni,
mig ezen fatömegből tart.

Raktár helyiség barátok-kertje sétatérutca.

Megrendelések Keresztesy Pál tulajdonosnál.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

K Ö N Y V N Y O M D Á J A

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

K Ö N Y V N Y O M D A I M U N K Á K A T .

Alólirt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és ízletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papirok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíttatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.